

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
педагогічною радою
Навчально-методичного центру цивільного
захисту та безпеки життєдіяльності
Івано-Франківської області
Протокол № 5 від 18.11.2016р.

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

Тема: Підтримання громадського порядку в районах надзвичайних ситуацій та під час проведення евакуації.

Навчальна мета: ознайомлення слухачів з порядком підтримання громадського порядку в районах надзвичайних ситуацій та під час проведення евакуації.

Укладач: Боднар Я.З. – старший майстер виробничого навчання циклу практичної підготовки обласних та міста Івано-Франківська курсів удосконалення керівних кадрів навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Івано-Франківської області.

Дидактичне забезпечення:

- 1) план проведення заняття;
- 2) методична розробка;
- 3) довідкові матеріали для слухачів;

Навчальні питання та розрахунок часу

№ з/п	Навчальні питання	Час, хв.	Метод проведення
<i>I</i>	<i>Організаційна частина</i>	5	
<i>II</i>	<i>Основна частина</i>	80	
	Вступ	5	розповідь
1	Порядок дій формування ЦЗ з ОГП по забезпеченню порядку при надзвичайних ситуаціях	25	розповідь, обговорення
2	Забезпечення порядку на міських і позаміських евакомаршрутах, на пунктах висадки та у місцях розміщення	25	розповідь, обговорення, керована дискусія
3	Організація і підтримка взаємодії з об'єктовими формуваннями ЦЗ і аварійно-рятувальними службами	25	розповідь, обговорення, керована дискусія

III	Завершальна частина, висновки, відповіді на запитання	5	розповідь
------------	--	----------	-----------

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТТЯ

Заняття починається з перевірки наявності слухачів, їх підготовки до заняття.

У першому питанні, дається переважно у формі розповіді, із залученням до обговорення слухачів. Основна увага приділяється розгляду та поясненню слухачам порядок дій формування ЦЗ з охорони громадського порядку по забезпеченню порядку при надзвичайних ситуаціях. Слухачі підводяться до розуміння сумлінного виконання завдань формуванням ЦЗ з охорони громадського порядку за призначенням.

У другому питанні, обговорюється забезпечення порядку на міських і позаміських евакомаршрутах, на пунктах висадки та у місцях розміщення. Розповідь має перехід до активного обговорення із слухачами цих питань.

Залучаючи слухачів до активного обговорення, більш детально пояснити основні види наряді, які забезпечують порядок і безпеку на міських евакомаршрутах.

У третьому питанні, обговорюється організація і підтримка взаємодії з об'єктовими формуваннями ЦЗ і аварійно-рятувальними службами.

Розповідь має перехід до активного обговорення із слухачами цих питань.

Залучаючи слухачів до активного обговорення, більш детально пояснити в чому закладається взаємодія. Проводиться керована дискусія щодо організації і підтримки взаємодії з об'єктовими формуваннями ЦЗ і аварійно-рятувальними службами.

З метою забезпечення максимальної активності та зацікавленості слухачів під час заняття необхідно:

- *ставити запитання* по суті теми;
- *наводити приклади* з питань організації та охорони громадського порядку на підприємствах, установах, організаціях при НС.

Закінчуючи заняття обов'язково зробити короткий підсумок, де узагальнюються знання і навички, отримані слухачами під час навчання. Викладач має нагадати тему, навчальну мету та питання, які відпрацьовувались, поставити завдання на самостійну роботу, відповісти на запитання слухачів.

ХІД ТА ЗМІСТ ЗАНЯТТЯ

ВСТУП

Надзвичайні ситуації істотно впливають на життєдіяльність населення та суб'єктів господарювання. Ось чому мета реалізації державної політики у сфері цивільного захисту всіма суб'єктами забезпечення цивільного захисту спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Питання підтримання громадського порядку по забезпеченню порядку при надзвичайних ситуацій є доволі складним та потребують відповідних знань, вмінь і навичок. Тому необхідно підвищувати рівень компетентності працівників що входять до складу таких формувань щодо організації і здійснення заходів з підтримання громадського порядку.

1. ПОРЯДОК ДІЙ ФОРМУВАННЯ ЦЗ З ОГП ПО ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ ПОРЯДКУ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Формування цивільного захисту з охорони громадського порядку призначене для підтримання громадського порядку на об'єктах підприємства, установи та організації в режимах повсякденного функціонування, підвищеної готовності, надзвичайної ситуації, надзвичайного стану, в районах розташування формувань цивільного захисту і контролю виконання правил світломаскування; крім того, формування цивільного захисту з охорони громадського порядку залучаються для несення комендантської служби і підтримки громадського порядку під час проведення заходів з евакуації та на маршрутах руху сил цивільного захисту до осередків ураження і на ділянках (об'єктах) аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також:

організація, забезпечення та підтримання охорони громадського порядку на території району, об'єктах економіки, в осередках ураження, місцях зосередження людей і техніки;

забезпечення безпеки дорожнього руху (комендантської служби на маршрутах руху);

забезпечення охорони матеріальних і культурних цінностей, державної власності та приватного майна громадян;

забезпечення обліку втрат серед населення у разі виникнення НС та в особливий період;

оповіщення частини населення району, яке проживає за межами дії електросирен централізованого оповіщення про загрозу і виникнення НС та в особливий період;

надання допомоги місцевим органам виконавчої влади у проведенні евакуації (відселення) людей з місць, небезпечних для проживання;

забезпечення участі сил і засобів (у межах їх тактико-технічних можливостей) у проведенні аварійно-пошуково-рятувальних робіт у районах виникнення НС;

забезпечення охорони режимно-обмежувальних і карантинних зон в осередках радіоактивного, хімічного, бактеріологічного (біологічного) зараження та під час їх ліквідації;

виконання інших завдань відповідно до функціонального призначення.

Підготовка сил та засобів служби охорони громадського порядку проводиться завчасно. Практичні заходи розкриваються в планах служб. Чітко відпрацьовані питання забезпечення порядку в період розосередження і евакуації населення, знання особовим складом служби своїх функціональних обов'язків, ініціативні дії будуть сприяти запланованому проведенню евакуаційних заходів.

Збірний евакопункт є місцем масового зосередження населення. Тому організація охорони громадського порядку на ньому аналогічна забезпеченню порядку при проведенні масових заходів.

Проводиться завчасна рекогносцировка його території, визначаються необхідні сили та засоби з врахуванням особливостей цієї території, кількості населення, що евакуюється, виду транспортних засобів. Керівник групи підпорядковується начальнику збірного евакуаційного пункту. Він повинен підтримувати з ним тісний контакт і надавати допомогу для чіткої роботи пункту. З цією метою керівник групи разом з начальником збірного евакопункту визначає місця роботи постів, порядок руху населення на території збірного евакопункту, порядок проходження реєстрації населення, що евакуюється, та посадки на транспорт. Потім керівник групи уточнює місце знаходження найближчих сховищ, шляхів підходу до них, наявність в них чергових, а також перевіряє готовність їх до прийняття населення при об'явленні тривоги. Після цього керівник групи проводить з підлеглими інструктаж, визначає кожному конкретні завдання, виставляє пости або організує патрулювання.

Керівник групи безперервно підтримує зв'язок з пунктом управління начальника служби охорони громадського порядку, подає інформацію про хід евакуації населення та про всі надзвичайні ситуації. У випадку, якщо група на збірному евакопункті не може справитися зі своїми завданнями, внаслідок, наприклад, виникнення та швидкого поширення паніки, то командир групи повинен доповісти про це і викликати додаткові сили з резерву начальника служби.

Люди, які входять до складу формування ЦЗ з ОГП на евакопункті повинні знати місця знаходження сусідніх збірних евакопунктів, пунктів посадки на транспорт. Між групами сусідніх пунктів здійснюється постійна взаємодія, взаємна інформація про обстановку. При необхідності групи надають одна одній допомогу. Наряди міліції проходять службу на евакопунктах до закінчення евакуації. Після завершення евакуації за вказівкою штабу служби наряди знімаються та переводяться на виконання інших завдань. Дуже важливо забезпечити участь у нарядах, що підтримують громадський порядок на збірних евакопунктах дільничих інспекторів поліції. Знаючи населення, посадових осіб та оперативну обстановку, дільничі інспектори можуть правильно розставити виділені на збірний евакопункт сили та засоби, провести інструктаж з особовим складом нарядів.

Громадяни, що прибули на збірний евакопункт, проходять реєстрацію і направляються на пункти посадки на транспорт. Колони, які йдуть пішки, супроводжуються спеціальними нарядами служби ОГП. Групи супроводу складаються з двох-трьох працівників поліції на мотоциклах або автомобілях, які обладнані радіостанціями і гучномовцями. Крім того, кожний працівник поліції забезпечується електромегафоном.

Основним завданням груп супроводу піших колон є забезпечення порядку на шляху до пунктів посадки на транспорт, запобігання паніці, забезпечення безпеки руху.

Якщо збірні евакопункти суміщені з пунктами посадки на транспорт, то наряди забезпечують порядок і під час посадки на транспорт. При оголошенні посадки наряди повинні запобігати порушенням черговості та самовільному займанню транспортних засобів, не допускати на посадку осіб, які не пройшли реєстрацію, стежити за вантаженням багажу.

Спеціально призначений у склад наряду на пункт посадки співробітник контролює технічний стан автомобілів та їх придатність до перевезень.

Під час посадки громадян у транспорт наряди служби охорони громадського порядку надають допомогу дітям, вагітним жінкам, хворим, старим та інвалідам. Пасажири з дітьми повинні направлятися на посадку в автобуси.

Контроль за дотриманням норм посадки людей та вантаження багажу в залізничні вагони, на теплоходи та інші транспортні засоби здійснює адміністрація пунктів посадки за сприяння поліції. Посадкою на транспорт керує адміністрація пунктів. Служба ОГП надає допомогу адміністрації пунктів, але не замінює її. Старшим начальником на пункті посадки є начальник цього пункту. Тому всі посадові особи всіх служб і громадяни, які перебувають на території пункту посадки, працівники поліції та інші особи повинні виконувати вказівки начальника пункту посадки. Працівники служби ОГП постійно надають інформацію керівництву служби про хід евакуації та

про всі події, своєчасно викликають допомогу, якщо своїми силами не можуть справитися з ускладненнями.

2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОРЯДКУ НА МІСЬКИХ І ПОЗАМІСЬКИХ ЕВАКОМАРШРУТАХ, НА ПУНКТАХ ВИСАДКИ ТА У МІСЦЯХ РОЗМІЩЕННЯ

Основними видами нарядів служби охорони громадського порядку, які забезпечують порядок і безпеку на міських евакомаршрутах, є контрольно-пропускні пункти і пости регулювання руху. Кількісний склад цих нарядів визначається їх призначенням, важливістю евакомаршруту, обстановкою, що склалася.

Головним завданням служби охорони громадського порядку на евакомаршрутах є забезпечення швидкого, безперервного та безаварійного руху автотранспорту. Важливе значення для успішного виконання цього завдання мають : стан дорожнього покриття, наявність необхідних дорожніх покажчиків і сигнальних знаків, технічних засобів регулювання дорожнього руху, справність мостів, переправ, переїздів через залізничні колії. Тому необхідно стежити за станом маршрутів і своєчасно через відповідних керівників усувати виявлені недоліки, щоб під час евакуаційних заходів запобігти аваріям та іншим подіям, які можуть суттєво ускладнити забезпечення порядку і безпеки руху. Перевезення по автомобільних шляхах здійснюються у наступній черговості : військові перевезення всіх видів; перевезення по евакуації населення; перевезення по евакуації вантажів; господарські перевезення. Для забезпечення черговості руху на автомобільних шляхах МВС України за узгодженням з Державною службою України з надзвичайних ситуацій розробляють і затверджують взірці перепусток.

Контроль за рухом забезпечується контрольно-пропускними пунктами і постами регулювання.

Наряд КПП зобов'язаний :

забезпечити безперешкодний і безаварійний рух автомобільного транспорту, який здійснює перевезення евакуйованого населення по евакомаршрутах;

не допускати вивезення з міста викрадених цінностей, товарів;

не пропускати в місто людей, які самовільно повертаються з евакуації;

не допускати виїзду з міста автотранспорту без перепусток встановленого взірця.

Пости регулювання вуличного руху виставляються на перехрестях вулиць. Пости призначені для забезпечення максимальної пропускної здатності перехрестя і розгалужень доріг.

Завдання регулювальника – не допускати великого скупчення транспорту біля перехрестя. Якщо дороги рівнозначні, то транспорт пропускають

рівномірно. Якщо дороги не рівнозначні або одна з них є евакотрасою, то регулювальник пропускає в першу чергу евакотранспорт.

Пости охорони громадського порядку виставляють у найбільш людних місцях, а також всередині або ззовні спеціальних об'єктів. Основне завдання поста – забезпечення охорони порядку на вказаній території або об'єкті. Центр поста визначається у такому місці, звідки найбільш зручно вести спостереження. Відстань від центра до найвіддаленіших кордонів поста не повинна перевищувати 300-400 м.

Кожний наряд поста повинен знати місця несення служби сусідніх нарядів та їх завдання, розташування сховищ, збірних евакуаційних пунктів і пунктів посадки на транспорт в межах поста, способи ведення зв'язку та взаємодії з сусідніми нарядами та евакуаційними комісіями.

Для забезпечення охорони громадського порядку піших і автомобільних колон населення виділяються спеціальні групи супроводження з працівників міліції і особового складу формувань ЦЗ з ОГП. Групи супроводження піших колон діють на спеціально підготовленому транспорті, що має постійний зв'язок з начальниками колон. Люди, призначені старшими груп, повинні знати маршрути висування піших колон, найбільш складні та небезпечні місця маршрутів, розташування водо джерел, захисних споруд і захисні властивості місцевості, по якій проходять маршрути колон. Керівники груп керують діями підлеглих, надають допомогу керівникам колон по забезпеченню громадського порядку.

Керівники груп супроводження залізничних і водних транспортних засобів діють сумісно з начальниками евакоешелонів. В дорозі вони підтримують зв'язок з евакокомісіями, комендантами станцій і начальниками підрозділів служби охорони громадського порядку, отримують від них необхідні дані про обстановку і вказівки про порядок несення служби.

Кількість та необхідність виділення груп супроводження визначається начальником служби охорони громадського порядку, у випадку відсутності таких груп охорону громадського порядку організують начальники ешелонів. Вони можуть створити групи громадського порядку з числа евакуйованих.

Кінцеві пункти евакуації організуються евакоприймальними комісіями сільських районів, які вибирають необхідні для нормальної діяльності адміністрації приймальних пунктів місця і забезпечують керівництво роботою цих пунктів.

Охорона громадського порядку здійснюється силами і засобами служби ОГП, на допомогу їм можуть виділятися територіальні і об'єктові формування ЦЗ. До охорони громадського порядку можуть бути також залучені начальники евакоешелонів, формування ЦЗ з ОГП найближчих підприємств, установ та організацій. Для забезпечення порядку і безпеки начальник районної служби ОГП організує і направляє на пункт прийому еваконаселення додаткові наряди. У селах за місцем розселення прибулих громадян забезпечення громадського

порядку покладається на місцеву службу ОГП. Охорона громадського порядку на території підприємств, установ і організацій здійснюється силами і засобами цих підприємств. Якщо цих сил недостатньо, то начальники служб ОГП звертаються до органів виконавчої влади (органів місцевого самоврядування) для надання їм необхідної допомоги.

Наряди підтримують зв'язок з пунктами дільничних інспекторів, черговими поліції.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПІДТРИМКА ВЗАЄМОДІЇ З ОБ'ЄКТОВИМИ ФОРМУВАННЯМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ І АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНИМИ СЛУЖБАМИ

Порушення громадського порядку на транспорті мають підвищену небезпеку. Служба охорони громадського порядку на транспорті покладена на транспортну міліцію і особовий склад служби охорони громадського порядку залізничних об'єктів :

на вокзалах, станціях, під час руху поїздів з евакуйованим населенням;
на пунктах збору робітників і службовців, які розосереджуються і евакуюються;

в місцях посадки на залізничний транспорт.

Охорона громадського порядку на привокзальних площах і прилеглих залізничних об'єктах покладається на територіальні служби ОГП у взаємодії з силами поліції і особовим складом об'єктових формувань ЦЗ з охорони громадського порядку.

Території станцій (портів) поділяються на сектора. На кожному секторі керівник суб'єкту господарювання виділяє постові і патрульні наряди, які комплектуються переважно з особового складу служб ОГП об'єктових формувань ЦЗ.

Наряди підтримують громадський порядок на вказаних місцях і маршрутах патрулювання, не допускають проникнення сторонніх осіб на територію станцій (портів). Для пропуску людей в приміщення вокзалів і на перон створюються контрольно-пропускні пункти. До складу контрольно-пропускних пунктів входять працівники транспортної міліції, особового складу служб охорони громадського порядку об'єктів господарської діяльності. З метою запобігання масовому безладу наряди служби ОГП підсилюються за рахунок сил резервів начальників територіальних служб охорони громадського порядку. В місцях посадки евакуйованих громадський порядок здійснюється силами транспортної міліції, особовим складом об'єктових формувань транспортних організацій і особового складу по підтриманню громадського порядку з числа евакуйованих.

За сигналом "Повітряна тривога" наряди громадського порядку і адміністрація забезпечують порядок на своїх закріплених ділянках. Забезпечують пропуск населення до місць розташування захисних споруд ЦЗ,

здійснюють заходи по недопущенню зустрічних потоків при пересуванні евакуйованих, стежать за рівномірним заповненням захисних споруд. Після виконання цих завдань особовий склад служби укривається в захисних спорудах.

Успішне виконання завдань по підтриманню громадського порядку при розосередженні та евакуації населення залежить від чітко організованої взаємодії між нарядами об'єктових формувань ЦЗ з територіальними службами ОГП і службами ОГП на залізничному (водному) транспорті.

Сутність взаємодії полягає в узгоджених за метою, місцем і часом діях і у взаємній допомозі вказаних служб ЦЗ.

Взаємодія забезпечується :

знанням службових обов'язків;

знанням оперативної обстановки та її змін;

наявністю безперебійного зв'язку і постійної взаємної інформації;

правильним застосуванням встановлених сигналів оповіщення;

безперервним керівництвом нарядами.

Сили, які забезпечують громадський порядок, не повинні діяти окремо одні від одних і обмежуватися виконанням завдань в певному місці. В ході проведення евакозаходів служби і сили охорони громадського порядку організують взаємодію з питань :

охорони громадського порядку, забезпечення безпеки і регулювання руху на збірних евакопунктах, пунктах посадки, на маршрутах евакуації, проміжних пунктах евакуації, приймальних евакуаційних пунктах і у місцях розселення евакуйованих;

інформації про обстановку в місцях проходження служби і на прилеглий території;

забезпечення сталого зв'язку з посадовими особами;

підтримання встановленого порядку, пропускнуго і карантинного режиму;

блокування певних районів при необхідності.

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

Як забезпечується порядок на збірних евакопунктах?

Як забезпечується порядок на евакомаршрутах?

Як повинні діяти формування ЦЗ з ОГП у місцях посадки на транспорт?

Як повинні діяти формування ЦЗ з ОГП на пунктах висадки та у місцях розміщення?

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кодекс Цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
2. Закон України «Про участь громадян у охороні громадського порядку і державного кордону» від 22.06.2000р. № 1835-III.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2015р. № 469 «Про затвердження Положення про спеціалізовані служби цивільного захисту».
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2013р. № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.10.2013р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру».
7. Наказ МВС України від 31.01.2015р. № 113 «Про затвердження Примірною положення про формування цивільного захисту».
8. Наказ ДСНС України від 23.03.2015р. № 167 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо підготовки населення до дій в умовах загрози або вчинення терористичного акту».
9. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій. Т.5. Небезпечні хімічні речовини та заходи захисту від них. / за загальною редакцією В.В. Могильниченка. – К.: КІМ, 2010. – 472 с.
10. Кадровий потенціал суб'єктів забезпечення цивільного захисту: регіональний аспект : методичний посібник / [Є.Ю. Литвиновський, С.В.Гелдаш, О.Ф.Ткачов, В.К. Янько, О.Г. Арнаутов] – Запоріжжя : Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Запорізької області, 2014. – 119с.
11. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2007. – 487 с.
12. Гражданская оборона на железнодорожном транспорте. / под редакцией доктора военных наук И.И. Юропольского. – Москва: Транспорт, 1987. – 280 с.
13. Тактико-спеціальна підготовка працівників ОВС України: навчальний посібник / С.М. Банах, В.Р. Булачек, І.С. Винярчук, Ю.Р. Йосипів та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2011. – 300 с.